

La larme et l'amant: une tragédie de Yom Kippour.

Une question existentielle !

בראשית ט, ח

שִׁפְךָ דַם הָאָדָם בְּאָדָם דָּמוֹ יִשְׁפַךְ כִּי בְצַלְמֵ אֱלֹהִים עָשָׂה אֶת הָאָדָם. וְאִתְּם פְּרוּ וּרְבוּ שְׂרָצוּ בְּאָרֶץ וּרְבוּ בָּהּ.
Si quelqu'un verse le sang de l'homme, par l'homme son sang sera versé car Dieu a fait l'homme à son image. Et vous, soyez féconds et multipliez-vous.

1- Tosefta Yebamot 8, 5

1 - תוספתא יבמות ח, ה

Rabbi Akiva dit : Toute personne qui commet un meurtre affecte l'image de Dieu comme il est dit : *Si quelqu'un verse le sang de l'homme, par l'homme son sang sera versé.*

רבי עקיבא אומר: כל השופך דמים הרי זה מבטל את הדמות שנאמר שופך דם האדם באדם דמו ישפך.

Rabbi Eléazar ben Azaria dit : quiconque ne s'occupe pas de procréation affecte l'image de Dieu, comme il est dit : *car Dieu a fait l'homme à son image* et il est dit : *Et vous, soyez féconds et multipliez-vous.*

רבי אלעזר בן עזריה אומר: כל שאינו עוסק בפריה ורביה הרי זה מבטל את הדמות [שנאמר] כי בצלם אלהים עשה את האדם ונאמר ואתם פרו ורבו.

Ben Azaï dit : quiconque ne s'occupe pas de procréation commet un meurtre et affecte l'image de Dieu, comme il est dit : *Si quelqu'un verse le sang de l'homme, par l'homme son sang sera versé* et il est écrit *car Dieu a fait l'homme à son image* et il est écrit : *Et vous, soyez féconds et multipliez-vous.*

בן עזאי אומר: כל מי שאינו עוסק בפרו ורבו הרי זה שופך דמים ומבטל את הדמות שנאמר שופך דם האדם באדם דמו ישפך וכתוב כי בצלם אלהים עשה את האדם וכתוב ואתם פרו ורבו.

Eléazar ben Azaria lui dit : « Ben Azaï, les mots sont beaux quand ils proviennent de ceux qui les appliquent ! Il y en a qui parlent bien et ne font rien, d'autre qui font mais ne parlent pas bien. Ben Azaï, tu parles bien mais tu ne fais rien !

אמר לו רבי אלעזר בן עזריה: נאין דברים כשהן יוצאין מפי עושיהן, יש נאה דורש ואין נאה מקיים, נאה מקיים ואין נאה דורש. בן עזאי נאה דורש ואין נאה מקיים.

Ben Azaï lui dit : Que puis-je faire ? Mon âme désire la Tora. Le monde n'a qu'à se perpétuer avec les autres ».

אמר לו: מה אעשה? חשקה נפשי בתורה ויתקיים העולם באחרים.

2 - Première épître aux corinthiens, chapitre 7

Pour ce qui concerne les choses dont vous m'avez écrit, je pense qu'il est bon pour l'homme de ne point toucher de femme. Toutefois, pour éviter l'impudicité, que chacun ait sa femme, et que chaque femme ait son mari. [...] Ne vous privez point l'un de l'autre, si ce n'est d'un commun accord pour un temps, afin de vaquer à la prière; puis retournez ensemble, de peur que Satan ne vous tente par votre incontinence. Je dis cela par condescendance, je n'en fais pas un ordre. Je voudrais que tous les hommes fussent comme moi; mais chacun tient de Dieu un don particulier, l'un d'une manière, l'autre d'une autre.

3 -Eusèbe de Césarée (vers 260-vers 339) Démonstration évangélique, I, 9:

S'il est vrai [...] que nous n'ayons qu'une même croyance et qu'une même connaissance de Dieu, on pourra nous demander pourquoi ceux-ci (les juifs) désiraient si fortement le mariage et la multiplication de leur famille, tandis que nous négligeons entièrement ce soin.

4-BT Kidushin 29b

4 – בבלי קידושין כט:

<p>Les sages ont enseigné : Etudier la Tora ou épouser une femme ? On doit d'abord étudier la Tora et après se marier mais si on n'est pas capable de vivre sans femme, il faut se marier et ensuite étudier la Tora. Rav Yehuda a dit au nom de Shmuel : la <i>halaha</i> est que l'on doit d'abord se marier et après étudier la Tora. Rabbi Yohanan dit : Avec une meule autour du cou, est-il possible d'étudier la Tora ?! Et ils ne s'opposaient pas ; ça c'est valable pour nous et ça c'est valable pour eux.</p>	<p>תנו רבנן: ללמוד תורה ולישא אשה? ילמוד תורה ואח"כ ישא אשה, ואם אי אפשר לו בלא אשה, ישא אשה ואח"כ ילמוד תורה. אמר רב יהודה אמר שמואל: הלכה - נושא אשה ואח"כ ילמוד תורה. ר' יוחנן אמר: ריחיים בצוארו ויעסוק בתורה? ולא פליגי, הא לן והא להו.</p>
---	--

Les sources

5 – BT Ketoubot 62b

5 - בבלי כתובות סב:

<p>Rav Rehomei se trouvait auprès de Raba à Mehoza. Il avait l'habitude de rentrer chez lui chaque veille de Kippour Un jour, la Tora, [l'étude], le retint. Sa femme l'attendait : "Maintenant il va arriver" "Maintenant il va arriver" Il n'arriva pas. Elle faiblit – une larme coula de son œil. Il était assis sur le toit, le toit s'effondra sous lui et il mourût.</p>	<p>רב רחומי היה נמצא לפני רבא במחוזא. היה רגיל שהיה בא לביתו כל ערב יום הכיפורים. יום אחד משכה אותו השמועה [הלימוד] היתה מצפה לו אשתו: "עכשיו בא" "עכשיו בא" לא בא. חלשה דעתה - ירדה דמעה אחת מעינה. היה יושב בגג - נפל הגג מתחתיו ונחה נפשו.</p>	<p>כי הא דרב רחומי הוה שכיח קמיה דרבא במחוזא. הוה רגיל דהוה אתי לביתיה כל מעלי יומא דכיפורי. יומא חד משכתיה שמעתא. הוה מסכיא דביתהו: השתא אתי השתא אתי לא אתא. חלש דעתה אחית דמעתא מעינה. הוה יתיב באיגרא אפחית איגרא מתותיה ונח נפשיה</p>
---	---	--

- Combien y a-t-il de scènes dans cette histoire? Combien y a-t-il de personnages ?
- Pourquoi Rav Rehomei rentre-t-il chez lui la veille de Yom Kippour?
- "La Tora le retint" – à quoi la Tora est-elle comparée ? Regardez source 2, TB Eruvin 54b.
- Comment comprenez-vous la larme de la femme de Rav Rehomei ?
- Qu'est-ce que le toit sur lequel Rav Rehomei est assis?
- Qu'est-ce que cette histoire essaye de nous dire ? Pourquoi raconte-t-on cette histoire ?

6 - BT Eruvin 54b

6 – בבלי ערובין נד:

<p>R. Shmuel fils de Nahmani dit: Quel est le sens du verset</p>	<p>אמר רבי שמואל בר נחמני: מאי דכתיב "אֵילַת אֶהְבִּים וְיַעֲלֵת חֵן דְּדָיָה יְרוּךְ בְּכָל"</p>
--	---

<p>« Biche des amours, gazelle pleine de grâce: Sois en tout temps enivré de ses charmes, Sans cesse épris de son amour » (Proverbes 5:19). Pourquoi les paroles de Tora sont-elles comparées à une biche? Pour t'enseigner : tout comme le vagin d'une biche est étroit et qu'elle est agréable à celui qui la saille, à chaque fois comme si c'était la première fois - ainsi sont les paroles de la Tora, plaisantes pour ceux qui les étudient régulièrement comme si c'était la première fois.</p>	<p>עַתָּה בְּאֵהֶבְתָּה תִּשְׁגָּה תְּמִיד" (משלי ה, ט) למה נמשלו דברי תורה לאילת? לומר לך :מה אילה רחמה צר, וחביבה על בועלה כל שעה ושעה כשעה ראשונה - אף דברי תורה חביבין על לומדיהן כל שעה ושעה כשעה ראשונה.</p>
---	---

- A quoi rabbi Shmuel fils de Nahmani compare- t-il l'étude de la Tora ?

Le contexte de l'histoire, la Mishna & la guemara

7 - BT Ketubot 61a-63b

7 - בבלי כתובות סא. - סג:

<p>Mishna: Celui qui, par vœu, dénie à sa femme un rapport sexuel. Beit Shammai dit, [c'est possible] deux semaines. Beit Hillel dit : une semaine. Les étudiants qui partent étudier la Tora sans autorisation de leur femme [ont] 30 jours. Les ouvriers - une semaine. La norme sexuelle fixée dans la Tora est la suivante : Les oisifs* – tous les jours. Les ouvriers – deux fois par semaine. Les âniers – une fois par semaine. Les chameliers – une fois tous les 30 jours. Les marins – une fois tous les 6 mois, ce sont les mots de Rabbi Eliezer</p>	<p>מתניתין: המדיר את אשתו מתשמיש המטה - בית שמאי אומרים: שתי שבתות, בית הלל אומרים: שבת אחת. התלמידים יוצאין לתלמוד תורה שלא ברשות - שלשים יום, הפועלים - שבת אחת. העונה האמורה בתורה: הטיילין* - בכל יום, הפועלים - שתיים בשבת, החמרים - אחת בשבת, הגמלים - אחת לשלשים יום, הספנים - אחת לששה חדשים, דברי רבי אליעזר.</p>
---	--

* Les oisifs/טיילין: Il semble qu'il s'agisse de tous ceux qui n'ont pas d'activité physique ou qui n'ont pas besoin de s'éloigner de chez eux pour travailler, y compris ceux qui étudient la Tora à proximité de chez eux.

8- BT Ketubot 61a-63b

8 - בבלי כתובות סא. - סג:

<p>"Ce sont les mots de Rabbi Eliezer": Rabbi Beruna dit au nom de Rav: La halaha suit l'avis de Rabbi Eliezer. R. Adda fils de Ahavah dit au nom de Rav: C'est uniquement l'avis de Rabbi Eliezer mais la majorité des sages disent: Les étudiants peuvent partir étudier la Tora même deux ou</p>	<p>"דברי רבי אליעזר" אמר רב ברונא אמר רב: הלכה כרבי אליעזר. אמר רב אדא בר אהבה אמר רב: זו דברי רבי אליעזר, אבל חכמים אומרים: התלמידים יוצאין לתלמוד תורה ב' וג' שנים</p>
---	--

trois ans sans la permission de leurs femmes. Raba dit: les rabbins se référaient à R. Adda fils de Ahavah et agissaient ainsi dans leurs vies. Donc Rav Rehumei....	שלא ברשות. אמר רבא: סמכו רבנן אדרב אדא בר אהבה ועבדי עובדא בנפשייהו. כי הא דרב רחומי....
--	---

9 - BT Ketubot 63a

9 – בבלי כתובות סג.

R. Joseph, fils de Raba, Fut envoyé par son père pour étudier dans l'académie de R. Yosef ¹ . Ils lui fixèrent six ans de financement. Au bout de trois ans, la veille de Yom Kippour approchant, il se dit : « Je vais aller voir ma famille ». Quand son père entendit la nouvelle, il prit une arme et vint à sa rencontre. Il lui dit : « tu t'es souvenu de ta <i>zona</i> , ta prostituée ? » Certains disent qu'il lui dit: "tu t'es souvenu de ta <i>Yona</i> , ton amour?" Ils se disputèrent. Ni l'un ni l'autre ne rompit.	רב יוסף בנו של רבא, שלח אותו אביו לישיבה לפני רב יוסף. פסקו לו [מזונות] שש שנים. כאשר היה שלוש שנים, הגיע ערב יום הכיפורים, אמר: "אלך ואראה את אנשי ביתי". שמע אביו, לקח נשק ועמד לפניו. אמר לו: זונתך נזכרת? יש שאומרים אמר לו: יונתך נזכרת? הוטרדו. לא זה הפסיק ולא זה הפסיק.	רב יוסף בריה דרבא שדריה אבוהי לבי רב לקמיה דרב יוסף. פסקו ליה שית שני. כי הוה תלת שני, מטא מעלי יומא דכפורי, אמר: "איזיל ואיחזינהו לאינשי ביתי". שמע אבוהי, שקל מנא ונפק לאפיה. אמר ליה "זונתך נזכרת?" איכא דאמרי אמר ליה "יונתך נזכרת?" איטרוד. לא מר איפסיק ולא מר איפסיק
---	--	--

10 - Rashi - France et Allemagne 11è siècle:

Ni l'un ni l'autre ne rompit - Ils ne mangèrent pas le repas de Yom Kippour après lequel on commence à jeuner. Le dernier repas la veille de Tisha b'av et de Yom Kippour est appelé <i>seudah mafseket</i> – le repas de rupture.	לא מר איפסיק ולא מר איפסיק -לא אכלו סעודת יום הכפורים שמפסיקין בה אכילה להתענות. סעודה אחרונה של ערב ט' באב ויוה"כ קרי סעודה המפסקת שמפסיקים בה.
--	--

- Pourquoi le jeune Rav Yoseph veut-il rentrer chez lui?
- Que craint Rava ? Ou se situe-t-il par rapport à la tension entre la maison et la Yeshiva ?
- "Ni l'un ni l'autre ne rompit" – comment comprenez-vous cette conclusion? Comment Rashi la comprend il ?

11 – Bereshit Raba, 95, man. Vatican (Theodor-Albeck),

11- בראשית רבה (תיאודור-אלבק), כ"ו, פרשה צה

Hanania ben Hakinai et Rabbi Shimon ben Yohaï allèrent étudier auprès de rabbi Akiva à Bnei Brak et restèrent là-bas 13 ans. Rabbi Shimon bar Yohaï envoyait des lettres à sa femme et	חנניה בן חכניי ור' שמעון בן יוחיי הלכו ללמד תורה אצל ר' עקיבה בבני ברק ועשו שם שלש עשרה שנה. ר' שמעון בן יוחיי הוה משלח כתבין לבייתיה
---	--

¹ Rava et Rav Yoseph étaient les rabbins les plus importants de leur temps.

<p>se tenait au courant de ce qui se passait dans sa famille. Hanania ben Hakinai n'envoyait pas de lettres à sa femme et ne savait pas ce qui se passait chez lui. Sa femme lui envoya une lettre : « ta fille a grandi, viens et trouve lui un mari ». Rabbi Akiva perçu l'esprit divin et dit « celui qui a une fille en âge de se marier doit partir et lui trouver un époux ». Que fit-il ? Il se rendit au puit et entendit les voix des paiseuses qui disaient « fille de Hakinai, remplis ta cruche et vas-t-en ! » Elle marchait et lui derrière elle, jusqu'à ce qu'elle arrive chez elle. Au moment où sa femme le vit, elle expira et mourut. {certains disent qu'elle revint à la vie.}</p>	<p>והוה ידע מה בבייתה. חנניה בן חכניי לא הוה משלח כתבין לבייתה ולא הוה ידע מה בבייתה. שלחה אשתו ואמרה לו "בתך בגרה בא והשיאה". צפה ר' עקיבה ברוח הקודש אמר "כל מי שיש לו בת בוגרת ילך וישיאה". מה עבד? אזל למיתה, שמע קלהן דמלוותיה אמרן "בתו שלחניי מליי קולתך וסוק לך". הוות מהלכה והוא מהלך בתרה עד זמן דעלת לבייתה. לא הספיקה ביתו לראותו עד שיצאתה נשמתה. {ואית דאמרין חזרת}</p>
--	---

- Hanania a-t-il connu sa fille ?
- Qu'est-ce qui décide Hanania à rentrer chez lui.
- Pourquoi se rend-il au puit ?
- Comment les paiseuses appellent-elles la fille ?

Sur le toit

12 - Deutéronome 22, 8

12 - דברים כב ח

<p>Quand tu bâtiras une maison neuve, tu feras un parapet sur ton toit afin de ne pas couvrir ta maison de sang si quelqu'un en tombait.</p>	<p>כִּי תִבְנֶה בַּיִת חֲדָשׁ וְעָשִׂיתָ מַעֲקֶה לְגִגְגֶךָ וְלֹא תִשִּׂים דָּמַיִם בְּבֵיתְךָ כִּי יִפֹּל הַנֶּפֶל מִמֶּנּוּ.</p>
--	--

13 - ספרי דברים

13 - Sifrei Devarim

<p>Il n'est écrit que sur le toit. D'où savons-nous qu'il faut construire un parapet autour des citernes, des grottes, des trous et des piques ? Car il est dit : ne couvre pas ta maison de sang. Si c'est ainsi pourquoi est-il écrit « toit » ? Pour exclure la rampe de l'autel. Il est écrit « maison », pour inclure le temple. Il est écrit « toit » pour exclure la salle d'entrée du temple.</p>	<p>אין לי אלא גג. מנין לרבות בורות שיחין ומערות, חריצים ונעיצים? תלמוד לומר ולא תשים דמים בביתך. אם כן למה נאמר גג ? פרט לכבש. בית, לרבות היכל. גג, פרט לאולם.</p>
---	--

Sur le rapport entre famille et prière

14 - PT Yoma 6, 4

14 – ירושלמי יומא פרק ו הלכה ד

Quand Rabbi Aha finissait la prière de Moussaf, il disait : « allez nourrir vos enfants chez vous ! »	רבי אחא כד מפני מוספא הוה אמר קומיהון אחינן מאן דאית ליה מייניק ייזיל בגיניה:
---	---

15 - Tosefta Yoma 4, 2

15 - תוספתא יומא, פרק ד, הלכה ב

Rabbi Akiva lisait la haftara / renvoyait les gens du bet midrash pour que les pères nourrissent leurs enfants. Il arriva que Shamaï l'ancien refuse de nourrir son fils, et ils l'obligèrent à le nourrir à main nue.	רבי עקיבא הוה מפטיר בבית המדרש בשביל תינוקות שיאכילום אבותיהם. מעשה בשמי הזקן, שלא רצה להאכיל את בנו, וגזרו עליו והאכילוהו בידו.
--	--

ערב יום הכיפורים - זלדה Veille de Kippour - Zelda

La veille de Kippour nous avons laissé les expériences révolues et prit le large pour des expériences juste ébauchées. La veille de Kippour fut pour nous Le début du temps Dans le silence d'une île éclairant La mer Aux bougies Là-bas tu m'as prise contre ton cœur tourmenté Devant le Tout-puissant Avant que tu n'aïlles prier avec les autres Avant que tu ne sois l'un de l'assemblée Dans le sanctuaire L'un des arbres de la forêt	בערב יום הכיפורים הפלגנו מנסיונות שתמו אל נסיונות שהחלו. ערב יום הכיפורים היה לנו ראשית הזמן בדממת אי שהאיר ים בנרות שם אמצת אותי אל לבך הדואב לפני הכול יכול בטרם תלך להתפלל עם כולם בטרם תהיה אחד מן העדה בהיכל אחד מן העצים ביער
--	--